

FINANS- INSPEKTIONEN

FINANSINSPEKTIONENS FÖRFATTNINGSSAMLING

Allmänna råd om krediter i konsumentförhållanden

FFFS 1997:33

beslutade den 18 december 1997

Omfattning

I dessa allmänna råd om konsumentkrediter anges vad som särskilt bör beaktas vid:

- kreditgivning
- ställande av säkerhet
- betalning av förfallen kredit

Vad avser kontantinsats och förbehåll om återtaganderätt hänvisas till konsumentkreditlagen (1992:830) samt till Konsumentverkets riktlinjer för tillämpning av konsumentkreditlagen (KOVFS 1992:4).

I fråga om ränteskillnadsersättning vid förtidslösen av vissa lån med bunden ränta hänvisas till Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 1994:30) jämte den kompletterande skrivelsen 1995-05-12, dnr 001-6009/94.

Kreditgivning

Allmänt

1 § Kreditgivaren skall agera med utgångspunkt från att kreditavtal kan ha stor betydelse för den enskildes ekonomiska förhållanden.

Marknadsföring och information

Uppgift om kreditgivare

2 § Vid marknadsföring av samt information i övrigt om kredit bör tydligt anges vem som är kreditgivare.

Marknadsföring/information av annan än kreditgivaren

3 § Om en kreditgivare finansierar köp av en vara eller tjänst som annan näringsidkare tillhandahåller och marknadsför bör kreditgivaren verka för att näringsidkaren vid sin marknadsföring av krediten uppfyller gällande bestämmelser om marknadsföring och information.

Återhållsamhet och måttfullhet

4 § Kreditgivaren bör iaktta följande i sin marknadsföring.

FFFS 1997:33

- Kredit bör inte framställas på ett sätt som kan missleda konsumenten om de ekonomiska följderna eller ge intryck av att den erbjudna krediten inte innebär någon eller endast en ringa belastning på ekonomin.

- När en kredit kan erhållas mycket snabbt bör inte snabbheten i sig framhållas som ett avgörande skäl i förhållande till andra kreditvillkor.

- Vid löpande kredit, t.ex. kontokredit, bör inte förekomma att kredittagaren erbjuds kreditköp eller kontanter med uttrycklig hänvisning till att det finns ett outnyttjat kreditutrymme.

Måttfullhet och neutral information är särskilt viktig vid utformning av reklam för krediter när formulär för kreditansökan bifogas eller vid erbjudande om utökad kredit, t.ex. höjning av kreditgräns.

Uppgift om krav på säkerhet

5 § Om det normalt krävs en säkerhet för att kredit skall beviljas bör marknadsföringen inte utformas på ett sätt som ger intryck av att sådant krav inte uppställs.

Effektiv ränta

6 § Angående beräkning och angivande av effektiv ränta vid marknadsföring, se 12-14 §§.

Kreditkostnad och kredittid

7 § Om det görs en beräkning av kreditkostnaden och kredittiden för en löpande kredit, bör krediten vid denna beräkning antas var outnyttjad före det aktuella köpet eller kontantuttaget varefter den, med beaktande av villkoren för återbetalning, antas vara helt återbetald.

8 § Vid sådan marknadsföring av kredit som innehåller uppgift om delbetalningarnas storlek, bör den kredittid eller det antal delbetalningar som beräkningarna bygger på anges.

Information vid betalningsanstånd

9 § Om kredittagaren utnyttjat s.k. betalningsfri månad bör kreditgivaren vid nästkommande avisering informera om att betalningsfri månad utnyttjats och att saldot därmed ökat med ränta och eventuella avgifter för den betalningsfria månaden.

Bostadskrediter

10 § Kredittagaren bör senast vid avtalets ingående särskilt informeras om vid vilket tillfälle krediträntan fastställs, kreditens exakta räntebindningstid samt om de villkor som gäller för förlängning eller omsättning av kredit och för förtidslösen. Om kreditgivaren vid denna tidpunkt inte kan ange kreditens exakta bindningstid bör den största differens som kan uppkomma från angiven bindningstid anges.

Kreditgivaren bör vid avtalets ingående även uppmärksamma kredittagaren på lämpligheten av att inhämta information om villkoren för eventuellt räntebidrag.

Om en ny kredittagare skall överta en befintlig kredit bör kreditgivaren tillhandahålla denne en kopia av övertagandeförbindelsen och de allmänna villkoren sådana dessa framgår av t.ex. villkorsbilagan.

11 § Om villkorsperioden eller räntebindningstiden överstiger tre månader bör kredittagaren skriftligen och minst en månad i förväg erinras om när en villkors- eller ränteändring avses ske. Kredittagaren bör vidare informeras om vilka villkorsperioder, amorterings- och räntevillkor som erbjuds, hur en eventuell uppsägning av krediten skall ske samt vilken konsekvens det får för krediten om svar uteblir från kredittagaren. Vad avser uppgifter om räntevillkor bör det anges per vilket datum dessa uppgifter gäller samt att räntan kan komma att bli en annan på villkorsändringsdagen.

Datum för en genomförd villkors- eller ränteändring bör anges senast vid den första aviseringen efter ändringen.

Effektiv ränta

Beräkning

12 § Hur den effektiva räntan beräknas framgår av *bilagorna 1 och 2*.

Marknadsföring

13 § Om marknadsföringen endast innehåller en upplysning om att kredit erbjuds, behöver inte information om effektiv ränta lämnas. Innehåller marknadsföringen argumentation om kreditens förmånlighet eller faktauppgifter om krediten skall dock information lämnas om den effektiva räntan även om något bestämt kreditbelopp inte nämns. Den effektiva räntan bör därvid anges för kredit som är vanligt förekommande hos kreditgivaren med avseende på kreditbelopp, lånekonstruktion och säkerhet.

Om krediten kan ges både med och utan säkerhet och krediträntan till följd av detta kan variera, eller om krediträntan kan variera i olika kundförhållanden, kan den effektiva räntan anges för ett exempel. Därvid skall de förutsättningar som exemplet bygger på anges.

14 § Det datum för vilken angiven effektiv ränta är framräknad bör anges.

Kreditavtal

15 § Vid löpande krediter skall den effektiva ränta som anges i kreditavtalet beräknas dels för det beviljade kreditutrymmet, dels för en andel av detta. Denna andel bör utgöra 50 % av det beviljade kreditutrymmet.

16 § Information om den effektiva räntan för den erhållna krediten bör senast ges när uppgift lämnas om att krediten beviljats, om inte kreditgivarens motsvarande refinansiering gör att uppgiften inte kan lämnas förrän vid utbetalningstillfället.

17 § Om endast preliminär kreditränta kan bestämmas skall ändå motsvarande effektiva ränta anges. Kredittagaren bör i dessa fall erhålla tydlig information om att angiven ränta endast är preliminär och således kan komma att ändras.

Kreditansökan

18 § Kreditgivaren bör sträva efter att kredittagaren blir införstådd med de ekonomiska konsekvenserna av avtalet. Vid skriftlig kreditansökan bör därför formuläret utformas så att uppgifterna tillsammans med övrig information ger kredittagaren vägledning beträffande hans ekonomiska förutsättningar att fullgöra kreditåtagandet.

Kreditprövning

19 § Det är angeläget att privatpersoner inte skuldsätter sig på ett sätt som är alltför långtgående med hänsyn till deras inkomster och övriga ekonomiska förhållanden. Mot denna bakgrund bör det av den kreditinstruktion, som instituten tar fram enligt Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 1995:49) om kreditrisker i kreditinstitut och värdepappersbolag, framgå vad som särskilt bör beaktas vid kreditgivning till konsument. Av instruktionen bör bl.a. framgå

- att kreditprövning skall göras även om säkerhet ställs,
- att prövningen skall syfta till att uppskatta kredittagarens framtida betalningsförmåga och grundas på skriftligt underlag och/eller på tillförlitliga uppgifter i datamedia,
- att sedvanlig kreditupplysning bör inhämtas,
- att bedömningen av sökandens återbetalningsförmåga bör göras utifrån dennes inkomster, tillgångar, utgifter och skuldförhållanden (inklusive borgensåtaganden).

20 § Kreditprövningen kan förenklas om krediten är ringa (upp till halva basbeloppet) eller om kreditgivaren har sådan kännedom om kredit sökanden att han redan därav kan dra tillräckliga slutsatser om dennes betalningsförmåga.

21 § Kreditgivaren bör bevilja kredit för sanering av kredittagarens ekonomi endast om en kreditprövning visar att kredittagaren har återbetalningsförmåga för de villkor som gäller för den nya krediten.

22 § Kredittagaren bör erhålla information om kreditprövningen om han begär det.

Bostadskrediter

23 § Vid bostadskrediter bör kreditgivaren, som ett led i bedömningen av kredittagarens återbetalningsförmåga, upprätta en boendekostnadskalkyl. Kredittagaren bör informeras om kalkylens innebörd samt att kalkylen kan påverkas av sådana beslutade men ännu inte genomförda förändringar i skatte- och bidragssystemen som är av väsentlig betydelse för honom.

24 § Vid prövningen av en kreditansökan avseende bostadsrätt bör kreditgivaren inhämta upplysningar också om bostadsrättsföreningens senast fastställda balans- och resultaträkning.

Kreditlöfte

25 § Kreditgivaren bör normalt endast lämna skriftliga kreditlöften. I löftesförbindelsen bör villkoren för att krediten skall komma att utbetalas anges.

Kreditavtal

Allmänt

26 § Kreditavtalet skall innehålla fullständiga villkor. I dessa villkor skall klart och tydligt anges vilka rättigheter och förpliktelser som avtalet medför. Villkor och information av väsentlig betydelse för kredittagaren bör särskilt framhållas.

Om en kredit ges på obestämd tid bör detta klart framgå av avtalet.

Kreditgivare

27 § I kreditavtalet skall tydligt anges vem som är kreditgivare.

Effektiv ränta

28 § Angående beräkning och information om effektiv ränta i kreditavtal, se 12 § och 15-17 §§.

Återbetalning vid kreditköp

29 § Villkoren för återbetalning vid kreditköp bör vara sådana

- att det belopp som skall erläggas vid varje betalningstillfälle uppgår till en sådan storlek att skälig amortering sker av krediten samt

- att återbetalningstidens längd normalt inte överstiger varans eller nyttighetens livslängd.

Ändring av kreditvillkor

30 § Avtalad kreditgräns bör inte höjas utan att kredittagaren ansökt om detta.

31 § Vid ändring av räntan för krediter med rörlig ränta bör kreditgivaren på begäran av kredittagaren ange skälen till ändringen.

Har krediträntan höjts på grund av ökade upplåningskostnader bör kreditgivaren på begäran av kredittagaren åtminstone översiktligt redovisa skälen till varför denna kostnad ökat.

Förtidsbetalning

32 § Kreditavtalet bör innehålla uppgift om kredittagarens rätt att betala i förtid samt om hur beräkningen av kostnaden härför görs för kredit med bunden ränta.

Överlåtelse av kredit

33 § Kreditavtalet bör innehålla information om kreditgivarens rätt att överlåta eller pantsätta sin fordran till annan samt att kreditgivarens medgivande krävs om krediten skall övertas av annan.

34 § I samband med överlåtelse av en lämnad kredit till annat institut, bör kreditgivaren snarast möjligt informera kredittagaren om sådana konsekvenser av överlåtelsen som är av väsentlig betydelse för denne.

Om överlåtelsen är ett led i värdepapperisering bör kreditgivaren informera kredittagaren särskilt om innebörden av att krediten värdepapperiseras.

Ställande av säkerhet

Allmänt

35 § Kreditgivaren bör beakta att en borgensman eller den (tredjeman) som sätter sin egendom i pant för annans kredit bör kunna förutsätta att en tillfredsställande kreditprövning gjorts avseende kredittagarens återbetalnings-förmåga

36 § Kreditgivaren bör beakta borgensmannens/tredjemannens intresse av att innan åtagandet ingås få ta del av sådana uppgifter i kreditprövningen som är av betydelse för åtagandet, exempelvis om krediten ges för sanering av kredittagarens ekonomi eller om det finns betalningsanmärkningar.

Om det finns uppgifter i kreditprövningen som är av intresse för borgensåtagandet/pantsättningen och kreditgivaren inte kan lämna ut dessa till borgensmannen/tredjemannen bör de informeras om detta och skälen till varför uppgifterna inte kan lämnas ut. Exempel på sådan situation är att kredittagaren inte samtycker till att uppgift som omfattas av sekretess lämnas ut.

37 § Kreditgivaren bör informera den som ställer en säkerhet om de rutiner som gäller för återställande av den ställda säkerheten.

Borgensmannens betalningsförmåga

38 § Kreditgivaren bör pröva borgensmannens betalningsförmåga vid kreditgivningstillfället samt på sikt. Borgensförbindelsen bör accepteras endast om förbindelsen utgör betryggande säkerhet för krediten.

Borgensförbindelsen kan anses utgöra betryggande säkerhet om borgensmannen har avyttringsbara tillgångar som efter en försiktig värdering bedöms tillräckliga för att infria borgensansvaret och/eller har en sådan ekonomi som möjliggör betalning av kredittagarens skuld. Borgensmannens övriga ekonomiska förpliktelser bör därvid beaktas.

Ingående av borgensåtagande och information i anslutning härtill

39 § Borgensmannen bör innan han ingår borgensåtagandet skriftligen informeras av kreditgivaren om innebörden av borgensåtagandet.

Av informationen bör framgå i vilken situation borgensmannen kan tvingas infria sitt borgensåtagande samt, om det finns flera borgensmän, huruvida kreditgivaren har möjlighet att efter fritt val kräva hela betalningen av en eller flera av borgensmännen. Vidare bör det av informationen framgå att borgensåtagandet kvarstår oberoende av om en eventuell intressegemenskap med den ursprunglige kredittagaren upphör samt att borgensåtagandet kan medföra att borgensmannens tillgångar, inklusive bostaden, måste realiseras.

40 § Fullmakt vid tecknande av borgen bör inte accepteras annat än vid särskilda skäl och bör då vara skriftlig.

41 § Kreditgivaren bör snarast efter beviljandet av krediten tillstålla borgensmannen en kopia av aktuellt skuldebrev och ingången borgensförbindelse.

Tecknande av tredjemanspant och information i anslutning härtill

42 § Kreditgivaren bör tillställa tredjeman en kopia av aktuellt skuldebrev samt samtliga villkor för pantsättningen.

43 § Tredjeman bör innan pantsättningen skriftligen bli informerad av kreditgivaren om innebörden av tredjemanspantsättningen.

Av informationen bör framgå att panten kan komma att realiseras om kredittagaren inte uppfyller sitt åtagande, att pantsättningen kvarstår oberoende av om en eventuell intressegemenskap med den ursprunglige kredittagaren upphör, att pantsättningen kan minska pantens värde som säkerhet för egen belåning samt att pantsättningen kan påverka rådigheten över panten.

Information till borgensman/tredjeman efter åtagandets ingående

44 § Borgensmannen/tredjemannen bör snarast underrättas av kreditgivaren när denne fått vetskap om sådana djupgående och varaktiga försämringar av kredittagarens ekonomi eller erhållit annan information, som kan påverka deras regressmöjligheter eller medföra att säkerheten tas i anspråk.

Om kreditgivaren har fog att förutsätta att borgensmannen/tredjeman har insyn i kredittagarens ekonomi behöver normalt inte någon information lämnas avseende utvecklingen av kredittagarens ekonomi. Kreditgivaren bör dock underrätta borgensmannen/tredjemannen om betalningsanstånd som medgivits kredittagaren såvida inte det står klart att anståndet saknar betydelse för dem.

45 § Ändring av villkor för lämnad kredit förutsätter alltid borgensmannens/tredjemannens uttryckliga medgivande om ändringen kan påverka åtagandet.

Generell borgensförbindelse utan beloppsbegränsning

46 § Av fysisk person ställd generell borgensförbindelse utan beloppsbegränsning bör endast användas vid kommersiella förhållanden och då borgensmannen har en fullgod och fortlöpande insyn i kredittagarens ekonomiska ställning och dennes mellanhavanden med kreditgivaren, t.ex. när aktieägare eller företagsledare i fåmansföretag tecknar borgen för bolagets förbindelser.

Betalning av förfallen kredit

Allmänt

47 § Vid krav på betalning från såväl kredittagaren eller borgensmannen som genom ianspråktagande av tredjemanspant bör grunden för kraven och skuldens storlek tydligt anges. Då borgensman krävs på betalning bör det av kravmeddelandet tydligt framgå att betalning endast skall ske till kreditgivaren.

Återkallelse av överföringsuppdrag

48 § Kreditgivaren bör sedan kredittagaren återkallat ett lämnat överföringsuppdrag för betalning av fordringar från konto som denne har hos kreditgivaren tillse att överföringarna snarast möjligt upphör.

Kvittning för kreditfordran

Allmänt

49 § Kvittning bör ske med försiktighet, omdöme och hänsyn till kredittagaren. Kvittning bör utnyttjas främst när kredittagaren inte kommer överens med kreditgivaren att betala sin skuld i annan ordning.

Kvittning mot kontobehållning

50 § Om kreditgivaren tillhandahåller inlåningskonton bör denne i samband med att konto öppnas eller kredit beviljas informera kontohavaren/kredittagaren om att kvittning av skulder mot kontobehållning kan komma att ske.

Kvittning bör inte ske mot lön, pension eller därmed jämförbara medel, som är avsedda för kredittagarens löpande utgifter.

Betaljänster

51 § Medel, som kreditgivaren mottagit till fullgörande av ett betaltjänstupdrag, bör inte utnyttjas till kvittning mot kredittagarens skuld, oavsett om denne är uppdragsgivare eller betalningsmottagare.

Kreditgivaren bör inte kvittningsvis tillgodogöra sig medel mot kredittagarens skuld när denne för inlösen överlämnar postväxel eller check eller annan anvisning.

Kvittning mot kredittagarens skuld kan dock ske om uppdragsgivaren eller kredittagaren anvisat betalning till den senares konto.

Avisering

52 § När kvittning skett, bör kreditgivaren omedelbart avisera kredittagaren om kvittningen och skälen härför.

Dessa allmänna råd träder i kraft den 1 januari 1998, då Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 1992:23) om tillämpning av konsumentkreditlagen jämte de kompletterande skrivelserna 1993-04-21, dnr 001-515/93 (marknadsföring och information beträffande bostadskrediter) och 1994-07-13, dnr 001-1879/93 (kreditansökan och kreditprövning m.m. vid kreditköp med återtagandeförbehåll) samt Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 1993:22) angående borgensförbindelse av fysisk person upphör att gälla.

Claes Norgren

Peter Knutsson
(Konsumenträttsenheten)

Bilaga 1

Anvisningar för beräkning av EFFEKTIV RÄNTA**A. Engångskredit**

Med engångskredit avses en kredit som inte är löpande. (I, II och III nedan gäller endast vid marknadsföring av engångskredit.)

- I Standardbelopp bör väljas med ledning av anvisningarna i bilaga 2. Med beaktande av villkoren (kreditränta, tillägg, avgifter och kredittid) för den marknadsförda krediten bör den effektiva räntan beräknas för en kredit som motsvarar standardbeloppet.
- II Kredittiden bör vid beräkningen antas vara fem år.
- III Uppläggningsavgift eller annan kreditkostnad, som uttages på kreditens utbetalningsdag, bör anses betald vid första betalningstillfället.
- IV Effektiv ränta skall beräknas enligt nedanstående formel.

B. Löpande kredit/kontokredit

Löpande kredit definieras i 2 (I, II och III nedan gäller endast vid marknadsföring av löpande kredit/kontokredit).

- I Standardbelopp väljs med ledning av anvisningarna i bilaga 2. Det valda standardbeloppet antas utgöra kreditbeloppet. Med beaktande av villkoren (kreditränta, tillägg, avgifter och kredittid) för den marknadsförda krediten bör den effektiva räntan beräknas för en kredit som motsvarar standardbeloppet. Vid beräkningen antas standardbeloppet bli omedelbart utnyttjat i sin helhet.
- II Kredittiden bör vid beräkningen antas vara fem år och återbetalningen ske månadsvis under denna.
- III Eventuell uppläggningskostnad eller annan kreditkostnad som uttages på kreditens utbetalningsdag, bör anses betald vid första betalningstillfället.
- IV Effektiv ränta skall beräknas enligt nedanstående formel.

Formel för beräkning av den effektiva räntan

Den effektiva årsräntan erhålles som lösning till ekvationen

$$A = \sum_{K'=1}^{K'=m'} \frac{A'_{K'}}{(1+i)^{t_{K'}}$$

där

A = kreditbeloppet

K' = det tal som motsvarar betalningens plats i tidsföljden bland kredittagarens betalningar (första betalningen = 1, andra = 2, tredje = 3 osv.)

m' = det tal som motsvarar den sista betalningens plats i tidsföljden bland kredittagarens betalningar

A'_{K'} = det belopp som kredittagaren skall erlägga vid betalning K'

t_{K'} = tiden, uttryckt i år och delar av år, mellan datum för krediten och datum för var och en av betalningarna 1 till m'

i = effektiva räntan

Anm. Vid beräkning av tiderna bör gälla att varje ränteår består av 12 räntemånader och varje räntemånad av 30 räntedagar.

C. Byggnadskredit eller motsvarande

Kreditbeloppet utbetalas i flera poster enligt fastställt tidsschema (I och III ovan gäller endast vid marknadsföring av byggnadskredit och motsvarande.)

I Effektiv ränta skall beräknas enligt nedanstående formel.

$$\sum_{K=1}^{K=m'} \frac{A_K}{(1+i)^{t_K}} = \sum_{K'=1}^{K'=m'} \frac{A'_{K'}}{(1+i)^{t_{K'}}$$

där

K = det tal som motsvarar utbetalningens plats i tidsföljden bland utbetalningarna av kreditbeloppet (första utbetalningen = 1, andra = 2 osv.)

K' = det tal som motsvarar betalningens plats i tidsföljden bland kredittagarens betalningar (första betalningen = 1, andra = 2 osv.)

A_K = det belopp som betalas vid utbetalning K

$A'_{K'}$ = det belopp som kredittagaren skall erlægga vid betalning K'

m = det tal som motsvarar den sista utbetalningens plats i tidsföljden bland utbetalningarna av kreditbeloppet

m' = det tal som motsvarar den sista betalningens plats i tidsföljden bland kredittagarens betalningar

t_K = tiden, uttryckt i år och delar av år, mellan datum för utbetalning 1 och datum för var och en av de följande utbetalningarna (2 till m) av kreditbeloppet

$t'_{K'}$ = tiden, uttryckt i år och delar av år, mellan datum för utbetalning 1 av kreditbeloppet och datum för var och en av kredittagarens betalningar 1 till m'

i = effektiva räntan

Bilaga 2

Standardbelopp

A Standardbelopp: Ett tänkt kreditbelopp som bör ligga till grund för viss kreditinformation, som skall lämnas till följd av informationsplikt enligt konsumentkreditlagen eller dessa allmänna råd. Två standardbelopp förekommer

- 10 000 kr
- 100 000 kr

B Val av standardbelopp: Bör göras med beaktande av den marknadsförda kreditens konstaterade eller förväntade storlek. För krediter mindre eller lika med 40 000 kronor bör användas standardbeloppet 10 000 kronor och för krediter större än 40 000 kronor bör användas standardbeloppet 100 000 kronor.

Kreditbelopp

<40 000 kr

>40 000 kr

Standardbelopp

10 000 kr

100 000 kr